

Имплементација Кодекса праксе европске статистике у БХАСу – самопроцјена и будуће активности

САДРЖАЈ

УВОД	5
2 ВИЗИЈА.....	5
А. АСПЕКТ КВАЛИТЕТА У ПРОВОЂЕЊУ ТЕКУЋИХ И ПЛАНИРАЊУ БУДУЋИХ СТАТИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ	6
Б. ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И УЛАЗНИ ДОКУМЕНТИ	6
Ц. ГЛАВНА ПОЛАЗИШТА У ПРОЦЕСУ УПРАВЉАЊА КВАЛИТЕТОМ	7
1 СТРУЧНА НЕОВИСНОСТ АГЕНЦИЈЕ ЗА СТАТИСТИКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И МАНДАТ ЗА ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА	8
А) ПРОФЕСИОНАЛНА НЕЗАВИСНОСТ.....	8
Б) ОВЛАШТЕЊЕ ЗА ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА	11
2 ЗАДОВОЉАВАЊЕ ПОТРЕБА КОРИСНИКА И ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА ТРЕБА БИТИ УРАВНОТЕЖЕНО .12	
А) ПОШТИВАЊЕ СТАТИСТИЧКЕ ПОВЈЕРЉИВОСТИ У СКЛАДУ СА НАЦИОНАЛНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ И МЕЂУНАРОДНИМ СТАНДАРДИМА И ПРАКСОМ	12
Б) ОСИГУРАВАЊЕ НЕПРИСТРАСНОСТИ И ОБЈЕКТИВНОСТИ	14
Ц) УМЈЕРЕНО ОПТЕРЕЂЕЊЕ ДАВАОЦА ПОДАТАКА	16
Д) РЕЛЕВАНТНОСТ СТАТИСТИКЕ У ПОГЛЕДУ ПОТРЕБА КОРИСНИКА	18
3 КВАЛИТЕТ СТАТИСТИЧКИХ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА ТРЕБА БИТИ ПРОЦИЈЕЊЕН И ОБЈАВЉЕН НА »USER FRIENDLY« НАЧИН ЗА ВЕЋИНУ СТАТИСТИЧКИХ ИСТРАЖИВАЊА	18
А) ПРЕДАНОСТ КВАЛИТЕТУ	18
Б) ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ.....	20
Ц) ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ВРЕМЕНСКА ОДРЕЂЕНОСТ	20
Д) КОХЕРЕНТНОСТ И УПОРЕДИВОСТ	21
Е) ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ	22
4 ПОБОЉШАЊЕ ПОСТУПАКА ОБРАДЕ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА – У ЦИЉУ ПОСТИЗАЊА КВАЛИТЕТА И УЧИНКОВИТОСТИ СТАТИСТИКЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	24
А. АДЕКВАТНОСТ РЕСУРСА	24
Б. ДОБРА МЕТОДОЛОГИЈА	25
Ц. ОДГОВАРАЈУЋЕ СТАТИСТИЧКЕ ПРОЦЕДУРЕ	26
Д. ТРОШКОВНА ЕФИКАСНОСТ	27
5 ПОСВЕЂЕНОСТ СВИХ ЗАПОСЛЕНИКА ВРИЈЕДНОСТИМА КВАЛИТЕТА, ЦЕЛОЖИВОТНОМ УЧЕЊУ И ДАЉЊЕМ УСАВРШАВАЊУ	28
Б) УПОСЛЕНИЦИ СЕ СИСТЕМАТСКИ ОБРАЗУЈУ ЗА ПОДРУЧЈЕ СВОГА РАДА ИЛИ ЗА МОГУЋУ ЗАМЈЕНУ РАДНОГ МЈЕСТА С ЦИЉЕМ ОСИГУРАВАЊА ВЕЋЕГ КВАЛИТЕТА У СВИМ ФАЗАМА ПРОЦЕСА СТАТИСТИЧКОГ ИСТРАЖИВАЊА.	29
Ц) ПРАЋЕЊЕ РАЗВОЈА У ПОДРУЧЈУ СТАТИСТИЧКЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И РАЗМЈЕНЕ ДОБРЕ ПРАКСЕ ЈЕ ОМОГУЋЕН ЗА СВЕ УПОСЛЕНИКЕ НА ЈЕДНОСТАВАН НАЧИН.	29
ПРИЛОГ	29

УВОД

Усвајањем Кодекса понашања европске статистике настала је потреба успоставе акцијског плана дјеловања Агенције за статистику БиХ и надгледање поштивања истог. На самом почетку свакако је важно дефинирати намјену овог документа: намјена је приближити концепт квалитета статистичког процеса (који се тренутно у одређеној форми и динамици осигурава у Агенцији) и Кодекс понашања европске статистике, затим на темељу анализе истог уочити недостатке у Агенцији, те планирати будући развој цјеловитог управљања квалитетом у Агенцији.

1 МИСИЈА

Мисија Статистике Босне и Херцеговине је пружање поузданих, квалитетних, разумљивих, правовремених и међународно упоредивих статистичких података које задовољавају потребе доносилаца одлука, истраживача и осталих домаћих и страних корисника и одражавају стање и промјене у економском, демографском и социјалном подручју, подручју животне средине и природних ресурса.

Прикупљање, обрада, анализа и дисеминација статистичких података и података врши се на основу статистичких стандарда и савремене технологије, уз заштиту статистичке повјерљивости, оптимално коришћење ресурса и разумно оптерећење давалаца података.

2 ВИЗИЈА

Статистика Босне и Херцеговине је јачањем својих стручних и инфраструктурних капацитета и усвајањем и примјеном најбоље статистичке праксе постигла потпуну усклађеност са међународним статистичким стандардима и начелима Кодекса праксе европске статистике, поштујући фундаменталне вриједности као што су стручност, независност, непристрасност и отвореност. Корисницима се под једнаким условима пружају релевантне и висококвалитетне статистичке податке и услуге, а оптерећење давалаца података је на разумном нивоу и пропорционално је потребама корисника.

3 ВРИЈЕДНОСТИ

Вриједности статистике Босне и Херцеговине су: стручна неовисност, објективност, корисничка оријентација, преданост квалитету, статистичка повјерљивост, тимски рад и стално усавршавање запослених.

Вриједности су кључне водиље које имају дугорочни утјецај и служе provedби мисије. Међусобно повјерење свих судионика у овом процесу (корисника података, давалаца података и произвођача статистике) је изузетно важно и неопходно. Неовисност институција и струке је гаранција очувања повјерења у статистички систем. Знање, искуство, заједнички рад, поштивање приватности, квалитет и доступност корисницима су вриједности, које битно утичу на задовољство корисника и запослених. Стручна неовисност се мора јачати сталним усавршавањем запослених.

а. Аспект квалитета у провођењу текућих и планирању будућих статистичких активности

Узимајући у обзир препоручени концептуални оквир квалитета, Агенција за статистику БиХ ће развијати подручје квалитета у провођењу текућих и планирању будућих статистичких задатака, провођењем сљедећих активности:

1. Задовољавање потреба корисника и даваоца података;
2. Развој људских ресурса и
3. Континуиран рад на побољшању квалитета статистичких производа и услуга.

За управљање овим стубовима квалитета потребан је савремен приступ руковођења на свим нивоима, који мора узети у обзир:

- уравнотежено задовољавање потребе различитих интересних група (корисника, давалаца података, запослених и друштва у цјелини),
- важност процјене садашњих и предвиђање будућих потреба корисника као најважнијих оцјењивача квалитета,
- понашање менаџмента, који значајно утиче на културу управљања организацијом,
- пуно разумијевање и транспарентност свих процеса те начин комуницирања с околином и међу запосленима,
- побољшање квалитета пословања, који је повезан са културом непрестаног учења, иновација и развоја,
- добре односе с партнерима и
- поштивање статистичке повјерљивости и заштите података у складу са законодавством, стандардима и добром праксом.

б. Додатне информације и улазни документи

28. септембра 2011. године **Одбор за европски статистички систем** је усвојио ревидирани *Кодекс понашања европске статистике*, који је намијењен даљем систематском побољшању квалитета европске службене статистике и с тим у вези повећању повјерења у статистику од стране корисника и давалаца података. Петнаест начела Кодекса (који су повезани у радни оквир - институционално окружење – квалитет структуре, статистички производни процес – квалитет процеса и статистички резултат – квалитет производа) настало је на темељу постојећих међународних стандарда и декларације о квалитету европског статистичког система.

Агенција за статистику БиХ је посвећена да у наредном периоду у потпуности примијени Кодекс понашања европске статистике (European statistics Code of Practice), а добар дио препорука је већ уградила у постојећу легислативу и остала документа. Кодекс је у Агенцији за статистику БиХ потакнуо припрему одговарајућих докумената који ће подржати активности које су дефиниране у програмима и плановима провођења статистичких активности у наредном периоду. Подузимању ових активности ће свакако од велике помоћи бити активности које је подузео Европски статистички уред (Еуростат) те припремио одређена документа (ESS Handbook for Quality Reports and Handbook on Data Quality i »ESS Standard for Quality Reports -ESQR« у којима се покушава детаљно препознати и разрадити различите компоненте квалитета статистичких резултата.

Опћи циљ »ESS Standard for Quality Reports (ESQR)« је пружити препоруке за припрему свеобухватних извјештаја о квалитету за цијели низ статистичких процеса и њихових резултата. Кључна намјена Стандарда за извјештај о квалитету је промовирати хармонизирани извјештај о квалитету кроз статистичке процесе земље чланице и тиме олакшати упоредбе преко процеса и резултата. Квалитет статистичких процеса тј. његова структура је организирана у складу с начелима квалитета у ESS Code of Practice који укључују: релевантност, прецизност и поузданост, правовременост и тачност објаве, доступност и јасност, складност и упоредивост, процјену потреба и перцепције корисника, трошкови и оптерећење извјештајних јединица и повјерљивост, транспарентност и заштиту.

с. Главна полазишта у процесу управљања квалитетом

На темељу поштивања петнаест начела Кодекса дефинирано је пет стратешких циљева, које треба у наредном периоду остварити, и то:

1. Стручна неовисност Агенције за статистику Босне и Херцеговине и мандат за прикупљање података.
2. Задовољавање потреба - како корисника, тако и давалаца података - мора бити уравнотежено.
3. Квалитет статистичких производа и услуга треба бити оцјењен и објављен на »усер фриендлу« начин за већину статистичких истраживања.
4. Побољшање поступака обраде статистичких података – у циљу постизања квалитета и дјелотворности Агенције за статистику Босне и Херцеговине.
5. Посвећеност свих запосленика вриједностима квалитета, цјеложивотном учењу и даљњем усавршавању.

Сваки од пет планираних циљева у наставку је представљен у оквиру подциљева, који слиједи начела Кодекса понашања европске статистике. Изнимка је пети циљ, који у Кодексу није покривен с аспекта побољшања квалитета али је нама од значаја. Сваки подциљ је састављен из: (и) показатеља, који су битни код праћења остваривања одређеног циља и (ии) активности, које су или ће бити подузете за остваривање одређеног циља.

Пред Агенцијом за статистику Босне и Херцеговине је огромна обавеза, да у што скорије вријеме, у интересу производње поуздане, релевантне и међународне упоредиве статистике учини све што је потребно да у пуном капацитету прихвати све смјернице и препоруке које су изнијете у овом документу. Јасно је, да пред свим актерима који су укључени у производњу статистике (а обзиром на тренутно стање у производњи статистике у нашој земљи) стоји велика одговорност, да у наредном периоду учине максималан напор да одговоре потребама корисника статистичких података како у земљи тако и иностранству.

1 Стручна неовисност Агенције за статистику БиХ и мандат за прикупљање података

Подциљеви у оквиру овог циља су:

- a. Професионална независност
- b. Мандат за прикупљање података

a) Професионална независност¹

Професионална независност статистичких тијела од осталих политичких, регулаторних или управних одјела и тијела, као и од субјеката из приватног сектора, осигурава кредибилитет босанскохерцеговачкој статистици.

Показатељ	Активност
1. Независност националне статистичке установе и Еуростата од политичких и осталих спољњих уплитања у развој, производњу и дисеминацију званичне статистике је уређена законом и осигурана за друга статистичка тијела;	<p><u>Члан 20, став 1, Закона о статистици БиХ</u> »Приликом реализације Програма, особље Агенције и ентитетских завода неће тражити или примати упутства од власти, других државних органа, политичких странака или других интересних група, посебно приликом селекције извора података, статистичких метода и процедура, у вези са садржајем, формом и временом дистрибуције, и у вези са заштитом повјерљивости статистичких података«;</p> <p><u>Члан 20, став 2, Закона о статистици БиХ</u> »Органи власти и друге групе из става 1. овог члана се обавезују да ће поштовати принципе утврђене овим законом и да неће вршити утицај на особље статистичких органа приликом обављања њихових задатака«.</p>
2. Руководиоци националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челници осталих статистичких тијела, имају довољно висок хијерархијски положај који им осигурава приступ политичким тијелима и управним јавним тијелима на вишем нивоу. Они се одликују изузетним професионалним способностима;	<p><u>Члан 9, став 2. Закона о статистици БиХ</u> »Директор представља Агенцију и дјелује у њено име, организује и обезбјеђује законито и ефикасно извршавање задатака, доноси прописе када је за то овлаштен по важећим законима БиХ и доноси друга акта у складу са својим овлаштењима, те предузима остале мјере у оквиру овлаштења Агенције у циљу извршења мандата Агенције«;</p> <p><u>Члан 20а, Закона о статистици БиХ</u> »Агенција мора бити правовремено упозната са свим законодавним и другим релевантним активностима које се односе на статистику БиХ. Институције БиХ су обавезне да правовремено информишу и на захтјев Агенције укључе Агенцију у активности из става 1. овог члана«.</p>
3. Руководиоци националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челници осталих статистичких тијела имају одговорност осигурати да се статистике развијају, производе и дисеминирају на независан начин;	<p><u>Члан 9. став 2. Закона о статистици БиХ,</u> »Директор представља Агенцију и дјелује у њено име, штити професионалну неовисност статистике БиХ од непрофесионалних утицаја било које врсте, организује и обезбјеђује законито и ефикасно извршавање задатака,</p>

¹ Н.а. – у складу са 1. начелом Кодекса

	<p>доноси прописе када је за то овлаштен по важећим законима БиХ и доноси друга акта у складу са својим овлаштењима, те предузима остале мјере у оквиру овлаштења Агенције у циљу извршења мандата Агенције“.</p>
<p>4. <i>Руководиоци националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челници осталих статистичких тијела, имају искључиву одговорност за одлучивања о статистичким методама, стандардима и процедурама, као и о садржају и времену објављивања статистика;</i></p>	<p>Члан 20, став 1, Закона о статистици БиХ »Приликом реализације Програма, особље Агенције и ентитетских завода неће тражити или примати упутства од власти, других државних органа, политичких странака или других интересних група, посебно приликом селекције извора података, статистичких метода и процедура, у вези са садржајем, формом и временом дистрибуције, и у вези са заштитом повјерљивости статистичких података«.</p>
<p>5. <i>Статистички програми рада се објављују а периодичним извјештајима се описује остварени напредак.</i></p>	<p>Члан 13. став 5. Закона о статистици БиХ »Програм се објављује у службеним гласилима БиХ, ентитета и Брчко Дистрикта БиХ«. Члан 22. Закона о статистици БиХ »У року од три мјесеца од истека календарске године, директор Агенције подноси годишњи извјештај Вијећу министара. Између осталог, годишњи извјештај садржи податке о: (и) степену реализације Програма и плана рада, (ии) добивеним резултатима статистичких истраживања, (иии) свим проблемима у реализацији Програма и плана рада и (ив) степену поштивања стандарда и методологије Агенције. Агенција објављује извјештај након што Вијеће министара размотри извјештај, а најкасније у року од шест мјесеци од истека године«. -статистички програми, планови и извјештаји доступни су широкој јавности на веб страницама институција.</p>
<p>6. <i>Статистичка саопћења се јасно разликују и одвојено објављују независно о политичким ставовима и изјавама;</i></p>	<p>Саопћења која објављује Агенција у својој суштини су искључиво статистичка, те не садрже никакве политичке коментаре. Доказе по овом питању је могуће донијети на темељу новинских саопћења, као и кроз дискусије са корисницима, посебно са представницима медија. Новинска саопћења у Агенцији се израђују путем блиске сарадње између релевантних доменских сектора и сектора за дисеминацију, на основу дефинисаних интерних процедура. Један од циљева стратегије Агенције јесте свакако и побољшање контаката са медијима. -На свим статистичким саопштењима се налази званични лого Агенције за статистику, затим је наведено име директора као одговорне особе.</p>
<p>7. <i>Руководиоци националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челници осталих статистичких тијела, јавно коментирају статистичка питања, укључујући критике и злоупотребе</i></p>	<p>Агенција јавно реагује на медијску злоупотребу и погрешно тумачење званичне статистике само у изузетним случајевима. Одговарајуће процедуре везане за погрешне наводе и интерпретацију, као и необјективну</p>

<p>званичне статистике – онда када се то сматра примјереним;</p>	<p>презентацију статистичких података или неосноване критике описане су у документу <i>»Упућивање демантија - процедура«</i>. Директор Агенције доноси одлуку о томе да ли треба одговарати на медијску злоупотребу, погрешно тумачење или критику неког аспекта рада Агенције. Агенција не реагује у случајевима некоректне употребе статистичких података у политичким расправама.</p> <p><u>Будућа активност:</u> Експлицитно Законом предвидјети право Агенције да јавно реагира у случајевима погрешног тумачења или злоупотребе статистичких података које производи. Из тих разлога у наредном периоду (приликом прве наредне измјене Закона о статистици БиХ) експлицитно ће бити предвиђено право Агенције да јавно реагује у случајевима злоупотребе и погрешног тумачења статистичких података.</p> <p>Приједлог члана: <i>»Директор Агенције има право јавног очитовања у случају погрешног тумачења или злоупотребе статистичких података«</i>.</p>
<p>8. Именовање Руководилаца националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челника осталих статистичких тијела, темељи се искључиво на стручним компетенцијама. Разлози на темељу којих се могу разријешити дужности, наведени су у правном акту. То не могу бити разлози који се односе на угрожавање стручне или научне независности.</p>	<p>Садашњи Закон о статистици БиХ не укључује регулативе о процедурама постављења и разрешења, и о потребним квалификацијама директора Агенције, али се позива на Закон о државној служби у институцијама БиХ.</p> <p><u>Члан 9. став 3. Закона о статистици БиХ</u> <i>»Сва именовања и смјене у Агенцији (укључујући и функције директора, замјеника директора и руководиоца Експозитуре) врше се у складу са одредбама Закона о државној служби у институцијама БиХ«</i>. Према наведеном Закону именовање, тј. избор директора и замјеника темељи се искључиво на стручним компетенцијама.</p> <p><u>У Члану 9. став 6. Закона о статистици БиХ наводи се да директор има временски фиксно одређен мандат</u> <i>»директор и његови замјеници именују се на период од пет година, уколико није другачије утврђено Законом о државној служби у институцијама БиХ«</i>.</p> <p><u>Будућа активност:</u> Поред чињенице да су ове одредбе предвиђене законом о државним чиновницима, увођење амандмана на Закон о званичној статистици (којим се директор штити од нерегуларног разрешења) даље би ојачало институционално обезбеђење професионалне независности Агенције. Процедура именовања и потребне квалификације такође треба да буду укључене у закон.</p>

б) Овлаштење за прикупљање података²

Статистичка тијела морају имати јасан правни мандат за прикупљање података за европске статистичке потребе. Управна тијела, предузећа и домаћинства те јавност у цјелини могу се приморати да, на законској основи, а на захтјев статистичких тијела, допусте приступ или прослиједи податке за потребе босанскохерцеговачке статистике.

Показатељ	Активност
1. Мандат статистичких тијела за прикупљање информација које су потребне за развој, производњу и дисеминацију европске статистике уређен је законом	<p><u>Члан 8. став 1. Закона о статистици БиХ</u> »Агенција је орган надлежан за обраду, дистрибуцију и утврђивање статистичких података БиХ«</p> <p><u>Члан 8. став 2. тачка е) Закона о статистици БиХ</u> »Агенција прикупља, обрађује и дистрибуира статистичке податке БиХ у складу са међународно прихваћеним стандардима, а на основу података које доставе ентитетски заводи, односно података које непосредно прикупи Агенција.</p> <p>У те сврхе, Агенција може (и) прикупљати статистичке податке од било које статистичке јединице у ентитетима ако то сматра неопходним за обављање својих функција утврђених овим законом;</p> <p>и (ии) прикупљати податке за своје функције утврђене овим законом од институција БиХ, правних особа на државном нивоу, међународних организација које дјелују на територију БиХ и фирми у власништву или под контролом страних особа«.</p>
2. Статистичким тијелима законом је дозвољена употреба административних података за статистичке сврхе;	<p><u>Будуће активности:</u> Агенција за статистику ће максимално испоштовати препоруке везане за кориштење административних извора наведене у документу »Адаптиране процјене националног статистичког система БиХ« (АГА извјештај) и исте уградити у текст Закона о статистици БиХ (приликом израде измјена и допуна постојећег Закона о статистици БиХ).</p>
3. На основу закона, статистичка тијела могу изнудити давање одговора за статистичка истраживања.	<p><u>Члан 31. Став 1 Закона о статистици БиХ</u> »Статистичка јединица (изузев ентитетских завода) која на писмени захтјев Агенције свјесно даје погрешне или нетачне податке који су неопходни за испуњавање Програма, сматра се кривом за дјела кажњива новчаном казном чији износ не прелази 5.000 КМ или затворском казном у максималном трајању од двије године, односно комбинованом новчаном и затворском казном.«.</p> <p><u>Члан 32. Закона о статистици БиХ</u> »Статистичка јединица (изузев ентитетских завода) која без оправданог разлога одбија дати одговор или не пружа одговор на писмени захтјев Агенције у вези са испуњавањем Програма, сматра се кривом за дјела кажњива новчаном казном чији износ не прелази 1.000 КМ«.</p>

² Н.а. – у складу са **2. начелом Кодекса**

2 Задовољавање потреба корисника и давалаца података треба бити уравнотежено.

Подциљеви у оквиру овог циља су:

- a. Поштивање статистичке повјерљивости у складу са националним законодавством и међународним стандардима и праксом
- b. Осигуравање непристрасности и објективности
- c. Умјерено оптерећење давалаца података
- d. Релевантност статистике у погледу потреба корисника

a) Поштивање статистичке повјерљивости у складу са националним законодавством и међународним стандардима и праксом.³

Тајност давалаца података (домаћинства, предузећа, управних јединица и осталих извјештајних јединица), повјерљивост информација, те употреба истих искључиво у статистичке сврхе, апсолутно је зајамчена.

Показатељ	Активност
1. Статистичка повјерљивост гарантована је законом;	Закон о статистици БиХ одређује принцип поверљивости као један од главних принципа. У Закону је посебно поглавље (поглавље ХИ) посвећено овом питању – поглавље садржи дефиницију повјерљивих података, предвиђа употребу поверљивих података само за статистичке потребе, одређује обавезе произвођача података који треба прецизно да дефинирају мјере и процедуре заштите повјерљивости података. Закон о статистици БиХ је доступан на интернету. <u>Поглавље ХИ - чланови 23.-29. Закона о статистици БиХ</u>
2. Запослени се приликом заснивања радног односа својим потписом обавезују да поштују законом предвиђену обавезу повјерљивости статистичких података;	<u>Члан 28. Закона о статистици БиХ</u> »Особе које приликом обављања својих послова имају приступ повјерљивим подацима морају се придржавати одредби овог закона и након што престану обављати своје функције». <u>-Изјава о заштити повјерљивих података -</u> (потписују упосленици приликом постављења на послове и радне задатке према Правилнику о унутарњој организацији Агенције)
3. Прописане су казне за свако намјерну повреду статистичке повјерљивости;	<u>Члан 30. став 1. Закона о статистици БиХ</u> »Особе које приликом обављања својих задатака имају приступ повјерљивим подацима и које на незаконит начин и свјесно открију неки повјерљиви податак сматрају се кривим за дјела кажњива новчаном казном чији износ не прелази 5.000 КМ или затворском казном у максималном трајању од двије године, односно комбинованом новчаном и затворском казном».
4. Запосленима су обезбјеђене смјернице и упуте за заштиту статистичке повјерљивости у	Постоје документи који су јавно објављени (на интернет и интранет страници Агенције).

³ Н.а. – у складу са **5. начелом Кодекса**

<p><i>процесима производње и дисеминације. Политика повјерљивости доступна је широј јавности;</i></p>	<p>Документ опћих смјерница у којима се третира статистичка повјерљивост и заштита података: <u>“Темељни принципи и смјернице по питању статистичке повјерљивости и заштите података у надлежним статистичким институцијама и осталим овлаштеним произвођачима статистика у Босни и Херцеговини;</u></p> <p>Затим, урађен је документ/приручник: <u>»Правилник о заштити статистичких података у Агенцији за статистику БиХ«.</u> Намјена овог документа је да детаљније дефинира правила заштите статистичке повјерљивости, да нагласи значај поверљивости и да служи као упутство за упосленике Агенције у процесима производње и дисеминације статистичких података. Обавеза и одговорност Агенције да штити поверљиве податке наведена је такођер у уводном дијелу статистичких образаца.</p>
<p><i>5. Примјењују се физичке, технолошке и организационе мјере за заштиту сигурности и интегритета статистичких база података;</i></p>	<p>Погледати документ/приручник: <u>”Правилник о заштити статистичких података у Агенцији за статистику БиХ«.</u> У овом документу се детаљно описују мјере физичке, технолошке и организационе које се подузимају за заштиту сигурности и интегритета статистичких података.</p>
<p><i>6. Примјењује се строги протокол за вањске кориснике који имају приступ статистичким микро подацима за истраживачке сврхе.</i></p>	<p>Агенција има прописан протокол и одређене поступке који омогућавају приступ подацима од стране истраживача, а исти су наведени у поглављима VII и X у документу <u>”Правилник о заштити статистичких података у Агенцији за статистику БиХ«.</u></p> <p>Постоји стандардни образац за добијање статистички заштићених микроподатака. Истраживачи са Агенцијом потписују уговор, којим се одређују увјети и одговорности у вези са приступом до повјерљивих података.</p> <p>Постојећа попутна документација:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Образац за приступ статистичким заштићеним микроподацима; 2.Уговор о приступу заштићеним статистичким микроподацима за научноистраживачке намјене; 3.Упутство за припрему и давање микроподатака

б) Осигуравање непристрасности и објективности⁴

Статистичка тијела развијају, производе и дисеминирају европску статистику поштујући научну независност на објективан, професионалан и транспарентан начин, тако да се сви корисници третирају једнако.

Показатељ	Активност
1. Статистика се израђују на објективној основи која је одређена статистичким правилима;	<p>Објективност у производњи и дисеминацији званичне статистике одређена је Законом о статистици БиХ.</p> <p><u>Члан 19. Став 2. Закона о статистици БиХ</u></p> <p>»Статистика Босне и Херцеговине има за циљ да што објективније прикаже стварно стање, да дистрибуира податке корисницима на неутралан и непристрасан начин, да се усредсреди на појаве које су битне за органе који доносе одлуке».</p> <p><u>Будућа активност:</u></p> <p>Успостављање евиденције критика на рачун објективности БХАС статистике (из принтаних и електронских медија) – током 2012. године</p>
2. Избор извора података и статистичких метода, као и одлука о дисеминацији статистике одређени су статистичким правилима;	<p><u>Закон о статистици БиХ (Члан 8. став 2. тачка ц.)</u> утврђује да су статистичари одговорни за доношење одлука у вези са дефиницијама и статистичким техникама прикупљања, обраде и дисеминације званичне статистике. Сам начин рада Агенције показује да она чини напоре на постизању пуне сагласности своје статистике са међународним нормама и стандардима, као и да се избор извора и статистичких метода, као и одлука о дисеминацији статистике врши према статистичким правилима.</p>
3. Грешке пронађене у објављеним статистикама исправљају се и објављују у најкраћем могућем року;	<p>У документу <u>»Упутство о начину корекције грешака у публицираним издањима«</u> су на јасан и транспарентан начин описане процедуре које се подузимају у случају откривања грешака и прописан је образац корекције грешака;</p> <p>Погледати документ, тј. <u>»Образац забиљешке о грешци«</u>, путем којег се врши пријава и уклањање погрешних статистичких података и информација у Агенцијским статистичким издањима.</p>
4. Информације о примијењеним методама и поступцима доступне су јавности;	<p>На основу <u>Закона о статистици БиХ (члан 8. став 2. тачка х.)</u> Агенција је обавезна да пружи професионално тумачење и оцјену података које производи и чију дисеминацију врши, и да достави јавности све информације о коришћеним изворима и методама.. Један од стратешких циљева Агенције за статистику БиХ јесте примена стандардизованог система метаподатака.</p>

⁴ Н.а. – у складу са **6. начелом Кодекса**

	<p>На интернет страници Агенције www.bhas.ba јавно се објављују методологије и утврђене процедуре приликом израде одређене статистике – исте су наведене у склопу публицираних саопћења, тематских публикација, везаних за одређено статистичко истраживање, међутим расположиви метаподаци нису у складу са међународним стандардима.</p> <p><u>Будуће активности:</u></p> <p>-У току 2012. године припремити стандардизирани начин и процедуре објављивања методологија статистичких истраживања;</p> <p>-Континуиран рад на успостави статистичког метадата система.</p>
<p>5. Датум и вријеме статистичких објављивања унапријед се најављују.</p>	<p>Садашњи Закон о статистици БиХ не обавезује Агенцију да објави (прије завршетка текуће године) детаљан Календар публикација укључујући и форму дисеминације.</p> <p>Агенција унапријед објављује календар својих саопћења за наредну годину. Он укључује назив статистичког истраживања које се објављује, референтни период, датум и вријеме објављивања саопћења.</p> <p>Тренутно се на веб-сајту Агенције може наћи Календар објављивања за 2011. годину. Уколико датум објављивања саопћења мора да буде помјерен из непредвиђених разлога, Завод ће у складу са својом стратегијом дисеминације јасно навести нови датум објављивања у календару новинских саопштења на свом веб-сајту.</p> <p>- Годишњи Календар публикација утврђују се и јавно објављују у Плану рада Агенције за текућу годину.</p> <p><u>Будуће активности:</u></p> <p>- У наредни приједлог Измјена Закона о статистици треба навести посебан члан који се односи на Календар публикација укључујући и форму дисеминације. Приједлог текста члана: „Агенција за статистику БиХ израђује, одржава јавности доступан Календар објављивања резултата званичне статистике, најмање три мјесеца прије раздобља на који се односи План рада“</p> <p>- Успостава протокола, којим ће тачно бити дефиниране промјене у календару публикација и поступци у случају одступања – у 2012. Години.</p>
<p>6. Унапријед се најављују веће ревизије или методолошке промјене;</p>	<p><u>Будуће активности:</u></p> <p>Израда коначног текста документа (драфт верзија урађена):</p> <p>»<u>Упутство о поступку провјере и одобравања методологија статистичких истраживања и</u></p>

	<p>поступку укидања статистичких истраживања». По поступку, описаном у овим упутама, уређују се: нова статистичка истраживања и развојна/пилот истраживања из годишњег плана статистичких истраживања, која прелазе у редовна истраживања; статистичка истраживања, која су предмет обимније ревизије, која је методолошке или технолошке нарави; статистичка истраживања, која имају вишегодишњу динамику провођења; статистичка истраживања, која су предмет ревизије у погледу уклањања административних препрека и статистичка истраживања, за која су дати приједлози за њиховим укидањем.</p>
<p>7. Сви корисници имају једнак и истовремен приступ статистичким саопћењима. Било какав привилеговани, ранији приступ било којем спољњем кориснику је лимитиран, контролисан и објављен. Уколико дође до „цурења“ информација, аранжмани ранијих приступа ревидирани су да би се осигурала непристрасност;</p>	<p>Принцип да сви корисници имају једнак приступ статистичким подацима на непристрасној основи утврђен је у члану 8. став 2. тачка х., и члану 19. став 2. Закона о статистици БиХ и Агенција га у пракси досљедно проводи.</p> <p><u>Будуће активности:</u> Припрема поступака за спријечавање »цурења« информација из БХАСа прије објављивања – у току 2012. године.</p>
<p>8. Статистичка саопћења и изјаве на конференцијама за новинаре објективне су и непристрасне.</p>	<p>Наставак досадашње добре праксе. Блиска сарадња између упосленика из одговорних сектора/одсјека и Сектора за дисеминацију гарантирају да објективност саопћења и изјава буде загарантована.</p> <p><u>Будуће активности:</u> -Израда Процедура припремања саопћења за јавност и конференција за штампу – у току 2012.</p>

с) Умјерено оптерећење даваоца података ⁵

Терет извјештавања је пропорционалан потребама корисника и није претјеран за даваоце података. Статистичка тијела прате оптерећеност давалаца података и постављају циљеве за његово смањивање у наредном периоду.

Показатељ	Активност
<p>1. Обим и детаљност захтјева европске статистике ограничени су на оно што је апсолутно неопходно;</p>	<p>- Садржај статистичког програма рада се оцјењује у свим структурама статистичке институције како би се елиминисала дуплирања или преклапања.</p> <p><u>Будуће активности:</u> Подузети редовне анализе оптерећености извјештајних јединица (годишње) и јавно објавити резултате, и то на темељу података из <u>Извјештаја о квалитету за статистичка истраживања.</u></p>
<p>2. Терет извјештавања је равномјерно распоређен на цјелокупну популацију која се истражује;</p>	<p><u>Будуће активности:</u> -Развој могућности координираног узорковања у наредном периоду. Анкетирање домаћинстава за анкетна истраживања (гдје се не захтјевају посебне процедуре у избору</p>

⁵ Н.а. – у складу са 9. начелом Кодекса

	<p>узорка) организовати тако да се оптерећење извјештајних јединица правично распореди;</p> <p>-Успоставити систем за извјештавање о коришћењу ресурса (финансијских и људских) и о оптерећењу давалаца података за потребе статистичких истраживања;</p> <p>-Израчунати индикаторе оптерећења извјештајних јединица (нпр. са питањима за извјештајне јединице о времену утрошеном за испуњавање упитника).</p>
<p>3. Информације које се траже од пословних субјеката прикупљају се, колико год је то могуће, из њихових пословних извјештаја и кад је могуће, користе се електронска средства ради олакшавања прикупљања података;</p>	<p><u>Будуће активности:</u></p> <p>-Рад на обезбјеђивању увођењу инфраструктуре за електронско извјештавање - гдје год је то могуће;</p> <p>-Рад на стандардизацији образаца и покушати што је могуће више прилагодити упитнике у пословним истраживањима рачуноводственом систему у предузећима.</p>
<p>4. Административни извори користе се кадгод је то могуће, како би се избјегло дуплирање захтјева за подацима;</p>	<p>Наставак активности, везаних за отварање могућности за што већу употребу административних извора. (прије свега неопходно је процијенити могућности кориштења административних извора и записа)</p> <p>-Показатељи који показују обим кориштења административних извора су: број склопљених споразума са административним изворима или број база података/евиденција које се користе, или број стат. активности за које се не користи метод директних истраживања већ административни извори.</p>
<p>5. У циљу избјегавања вишеструких истраживања, успоставља се размјена података између статистичких тијела;</p>	<p>-Подузети активности да се подаци, које прикупљају разна статистичка тијела заједнички користе у циљу спријечавања провођења раздвојених истраживања.</p>
<p>6. Статистичка тијела промовирају мјере које омогућавају повезивање извора података у циљу смањења терета извјештавања.</p>	<p>Агенција ће наводити и промовирати могуће мјере за смањење трошкова и оптерећености извјештајних јединица, као што су: смањење величине узорка, смањење фреквенције прикупљања података, смањење броја тражених података у истраживању, смањење броја контаката са извјештајном јединицом, кориштење административних података (може и дијела истих), тестирање упитника са извјештајним јединицама у циљу бољег разумијевања и попуне истих, у календару истраживања који је доступан извјештајној јединици навести захтјев за подацима,</p>

d) Релевантност статистике у погледу потреба корисника⁶

Босанскохерцеговачка статистика излази у сусрет (задовољава) потребама корисника.

Показатељ	Активност
1. Примјењују се поступци консултовања корисника, праћења релевантности и практичне употребљивости постојећих статистика у циљу задовољења потреба корисника, као и разматрања њихових новонасталих потреба и приоритета;	-Утврдити поступке за идентификацију и профилирање наших корисника по статистичким подручјима/ секторима као и формалне поступке за савјетовање са корисницима о њиховим статистичким потребама путем редовних састанака са корисницима. -Користити расположиве информације (које пруже корисници путем Анкете о задовољству корисника) за дефинирање њихових потреба. Праћење релевантности и практичне корисности постојећих статистика може се пратити преко потражње за статистичким подацима тј. бројем захтјева и бројем претплата.
2. Задовољене су приоритетне потребе и исказују се у програму рада;	Приоритетне потребе корисника су задовољене испуњавањем конкретних захтјева за измјенама и допунама Статистичког програма БиХ и годишњег Плана рада Агенције и саставни су дио истих. Испуњавање потреба корисника се мјери путем броја захтјева за измјенама и допунама програма и плана рада.
3. Редовно и систематски се прати задовољство корисника.	У задњем кварталу 2011. године стартовала је Анкета о задовољству корисника Агенције – резултати анкете биће познати у првој половини 2012. године.

3 Квалитет статистичких производа и услуга треба бити процијенен и објављен на »усер фриендлу« начин за већину статистичких истраживања.

Подциљеви у оквиру овог циља су:

- a. Преданост квалитету
- b. Тачност и поузданост
- c. Правовременост и временска одређеност
- d. Кохерентност и упоредивост
- e. Доступност и разумљивост

a) Преданост квалитету⁷

Статистичка тијела су предана квалитету. Она систематски и редовно идентифицирају предности и слабости, те континуирано побољшавају квалитет процеса и производа.

Показатељ	Активност
1. Политика квалитета дефинирана је и доступна јавности. Организациона структура	<u>Будућа активност:</u> -Дефинирати и јавно објавити (на интернет и

⁶ Н.а. – у складу са **11. начелом Кодекса**

⁷ Н.а. – у складу са **4. начелом Кодекса**

<p><i>и алати су у функцији управљања квалитетом;</i></p>	<p>интранет страници Агенције) документ : <u>»Смјернице за управљање квалитетом статистичког пословног процеса у статистичком систему БиХ«</u>.</p> <p>-Организацијска структура (из разлога недовољне попуњености) у неким одсјецима и секторима је неунчиковита и нефлексибилна да би испунила нове захтјеве, те је из тих разлога у току 2012. и 2013. године потребно извршити одређене обуке за одређени број запослених коју би држали експерти за QM.</p> <p>-У оквиру активности које предвиђа EFQM (Модел пословне изврсноности Европске фондације за управљање квалитетом) планирамо увођење стандардизованог праћења квалитета процеса, уз одговарајућу документацију, што ће уствари представљати комбинацију разних метода, као што су самооцењивање, извештаји о квалитету са одабраним индикаторима квалитета који ће послужити за интерну и спољну презентацију квалитета података (нпр. одабрани индикатори квалитета за кориснике података).</p>
<p><i>2. Постоје процедуре за планирање и праћење квалитета статистичког производног процеса;</i></p>	<p>-Посљедњих година је постигнут одређени напредак у погледу метода прикупљања (употреба административних извора, рачунарске обраде и методе дисеминације), али квалитет тих процеса није систематично припреман за све процесе. У наредном периоду потребно је за цјелокупан статистички процес систематично осигурати квалитет у складу са СоР стандардом.</p> <p><u>Будућа активност:</u></p> <p>-Процедуре планирања и надгледања квалитета статистичког производног процеса ће бити установљене у документу <u>»Смјернице за управљање квалитетом статистичког пословног процеса у статистичком систему БиХ«</u>.</p>
<p><i>3. Квалитет производа редовно се надзире, процјењује се у односу на различите комбинације његових димензија и извјештава у складу са критеријима квалитета за европске статистике;</i></p>	<p>Припремљен је документ који ће послужити као методолошка подлога израде извјештаја о квалитету за поједина статистичка истраживања: <u>»Извјештај о квалитету статистичких истраживања – методолошке смјернице за израду извјештаја»</u>. На темељу годишњих планова рада и смјерница из овог документа од 2012. године стартује израда појединачних Извјештаја о квалитету за поједина статистичка истраживања и уједно извјештавање према критеријима квалитета за европску статистику (преглед кључних резултата са израдом прописаних индикатора квалитета).</p>
<p><i>4. Проводи се редован и темељит преглед најважнијих статистичких резултата, ако је примјерено уз помоћ експерата изван статистичке установе.</i></p>	<p>Преглед статистичке производње су проводиле међународне организације (нпр. ММФ), обично уз ангажирање страних консултаната. Достављање података Евростату и комуникација са разним јединицама у оквиру Евростата такођер се сматра дијелом овог процеса. У том</p>

	контексту, извештавање о квалитету у складу са препорукама ЕУ такођер ће играти важну улогу у процесу унапређења рада Агенције. Исто тако, сарадња са другим статистичким институцијама и учешће у разним пројектима представљају извор нових информација и искустава, као и један облик бенџмаркинг са вањским партнерима и експертима.
--	--

b) Тачност и поузданост⁸

Босанскохерцеговачка статистика тачно и поуздано одражава стварност.

Показатељ	Активност
1. Изворни подаци, међурезултати и статистички резултати редовно се оцјењују и потврђују;	Погледати документ <u>»Извјештај о квалитету статистичких истраживања – методолошке смјернице за израду извјештаја»</u> у којем су јасно наведени индикатори оцјене квалитета за кључне статистике и кључне варијабле као и укупни статистички производ. - Успостављене су интерне процедуре и смјернице за оцјену квалитета података (селф-асесмент questionnaire)
2. Грешке узорковања и неузорачке грешке мјере се и систематски документирају у складу са европским стандардима;	Погледати документ <u>»Извјештај о квалитету статистичких истраживања – методолошке смјернице за израду извјештаја»</u> .
3. Ревизије се редовно анализирају у циљу побољшања статистичких процеса.	Дефинисана је политика ревизије која је у складу са европским захтјевима, наводи принципе и процедуре ревизије, у писменом је облику и доступна је јавности.

c) Правовременост и временска одређеност⁹

Босанскохерцеговачка статистика се објављује правовремено и дисеминира у одређеном времену.

Показатељ	Активност
1. Правовременост слиједи европске и међународне стандарде објављивања;	-Утврђено у вишегодишњем Статистичком Програму и годишњем Плану рада Агенције; <u>Будуће активности:</u> -У <u>»Извјештајима о квалитету статистичких истраживања«</u> исказивати правовременост објаве путем исказивања индикатора правовремености првих и коначних резултата, те навести разлоге за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености објаве за одређене доменске статистике; -Усвајање и имплементација ESMS референтне метадата структуре у Агенцији;
2. Стандардно дневно вријеме за објављивање статистике доступно је јавности;	- У Календару публикација који припрема и објављује БХАС утврђени датуми објављивања статистичких резултата.

⁸ Н.а. – у складу са **12. начелом Кодекса**

⁹ Н.а. – у складу са **13. начелом Кодекса**

	<u>Будуће активности</u> Одредити стандардно дневно вријеме за објављивање статистике и уградити исти у Правилник о објављивању публикација БХАС-а (за интерну употребу) и Календар публикавања, доступан јавности на Веб страници.
3. Периодичност статистике узима у обзир захтјеве корисника, кад год је то могуће;	-Утврђено у вишегодишњем Статистичком Програму и годишњем Плану рада Агенције који се припремају уз консултације са корисницима; <u>Будуће активности:</u> -редовно подузимати савјетовања са корисницима о календару публикавања - континуирано; -максимално поштивање препорука европског законодавства у вези периодике за поједина статистичка истраживања - континуирано.
4. Свако одступање од временског плана дисеминације објављује се унапријед, објашњава и одређује се нови датум објављивања;	-Временско помјерање у дисеминацији (од уобичајеног/најављеног) објављује се унапријед, али се не објашњавају разлози. <u>Будуће активности:</u> Успостава протокола, којим ће тачно бити дефиниране евентуалне измјене и помјерања у календару публикавања и поступци у случају одступања – у току 2012. године.
5. Објављују се и прелиминарни резултати прихватљиве тачности када се то сматра корисним.	-За одређени број статистичких истраживања се објављују прелиминарни резултати и њихов квалитет је на задовољавајућој разини;

d) Кохерентност и упоредивост ¹⁰

Босанскохерцеговачка статистика је интерно досљедна и упоредива између регија и земаља; могуће је комбиновање и заједничка употреба сродних података из различитих извора.

Показатељ	Активност
1. Статистике су интерно кохерентне и досљедне (тј. води се рачуна о аритметичким и рачуноводственим идентитетима);	<u>Будуће активности:</u> Систематично документирање и анализирање упоредбе годишњих и краткорочних статистика, временских упоредби те упоредби са националним рачунима – у току 2012. - 2014.
2. Статистике су упоредиве у прихватљивом временском раздобљу;	<u>Будуће активности:</u> Систематично документирање и анализирање прекида временских серија – 2012. – 2014.
3. Статистике се прикупљају на основу заједничких стандарда у погледу обима, дефиниција, јединица и класификација у различитим истраживањима и изворима;	-Наставак досадашње праксе прихватања и имплементације препоручених европских стандарда, дефиниција, концепата и класификација у различитим статистичким истраживањима и изворима. <u>Будуће активности:</u> Пуна имплементација препоручених стандарда и за статистичка истраживања која се темеље на административним изворима – континуирано.

¹⁰ Н.а. – у складу са 14. начелом Кодекса

4. Статистике из различитих извора и различите периодичности упоређују се и усклађују;	<u>Будуће активности:</u> Евидентирање постојећих проблема и одступања и израда упутстава за усклађивање уочених разлика – 2012-2014.
5. Упоредивост података између земаља унутар Европског статистичког система осигурана је путем периодичне размјене између европског статистичког система и других статистичких система. Проводе се методолошке студије у уској сарадњи између земаља чланица и Еуростата.	<u>Будуће активности:</u> Упоредивање и усаглашавање статистика међународних токова (нпр. статистике спољне трговине) са статистикама других држава и израда упутстава за усклађивање уочених разлика – 2012. -2014.година.

е) Доступност и разумљивост ¹¹

Босанскохерцеговачка статистика је презентирана на једноставан и разумљив начин, објављена на одговарајући и примјерен начин, расположива и доступна на непристрасној основи заједно са метаподацима и смјерницама..

Показатељ	Активност
1. Статистика и одговарајући метаподаци презентирани су и похрањени у облику који омогућава исправно тумачење и смислено поређење;	<p>Веб страница Агенције нуди најновија саопштења и кратке вијести, приступ бази података (за статистику индустрије и статистику потрошачких цијена), календар објављивања, методолошке документе за одређена истраживања (на језицима бх народа и на енглеском језику), информације о Агенцији и др. У 2011. години је пуштена у рад нова веб страница с циљем да се побољшају садржај, дизајн и техничка подршка веб страници.</p> <p>Планира се наставак ове праксе у двогодишњој периодици, да би се добиле повратне информације за даља побољшања презентације података и комуникације са корисницима. У том смислу уведено је истраживање-анкета о задовољству корисника. Обим и садржај одговарајућих метаподатака, укључујући методолошка објашњења, разликују се према областима. Методолошке напомене и објашњења су укључени у публикације.</p> <p><u>Будуће активности:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Планира се увођење новог система стандардизованих метаподатака у складу са међународним стандардима. -Одабрани индикатори квалитета који су саставни дио Извјештаја о квалитету статистичких истраживања за кориснике у будућности ће допринети бољем разумијевању статистике.
2. За дисеминацијске услуге користе се модерне информационе и комуникационе технологије и уколико постоји потреба и традиционална штампана форма;	Агенција у великој мјери користи интернет као рационалан начин комуницирања у статистици. Употреба штампаних публикација је још увијек веома честа; међутим, интересовање за податке у електронској форми је све веће, и представља

¹¹ Н.а. – у складу са 15. начелом Кодекса

	<p>тренд који подржава нова генерација корисника статистике. Увођење алата погодног за кориснике (user-friendly tools, као што је Excel) у базе података омогућава флексибилније коришћење дисеминираних података.</p> <p><u>Будуће активности:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Рад на побољшању и даљњем развијању дисеминацијских техника – 2012. и 2013. година; -Даље развијати алат који је погодан за кориснике (user-friendly tools), за флексибилно коришћење дисеминираних података на веб-страници Агенције-2012-2014; -Развијати нови визуелни идентитет и стандардизирати дизајн свих производа - 2012-2014.
<p>3. <i>Кад је то могуће, обављају се и објављују анализе по наруџби, и о томе информише јавност;</i></p>	<p>Агенција по наруџби обавља одређене посебне анализе за кориснике. Производи и услуге по посебним захтјевима корисници плаћају на основу прописаног цјеновника Агенције.</p>
<p>4. <i>Пристап микро-подацима је дозвољен за истраживачке сврхе и уређује се посебним правилима или протоколима;</i></p>	<p>-Пристап микроподацима је дозвољен, у складу са објашњењима наведеним у начелу 5 Кодекса тј. (Индикатору 6 у поглављу 2 овог документа);</p> <p>-Пристап микроподацима је дозвољен за научно истраживачке потребе (на темељу члан 24а. Закона о измјенама Закона о статистици БИХ); међутим, заинтересованост корисника за микроподатке у истраживачке сврхе у нашој земљи је веома оскудна. Директор Агенције доноси коначну одлуку у вези са захтевима који се подносе писмено.</p> <p><u>Будуће активности:</u></p> <p>Агенција планира поставити на своју веб-страницу све кључне информације и документе о начину и увјетима приступа микроподацима у истраживачке сврхе на, и то с циљем да се научна заједница боље упозна са овим корисним извором података који им може помоћи у раду. Постављање информација такође ће допринијети већој транспарентности и јасности процедура које се користе у овој области.</p>
<p>5. <i>Метаподаци се документују у складу са стандардизованим системима метаподатака;</i></p>	<p>Стандардизација метаподатака представља (на основу Плана рада Агенције) један од најважних приоритета Агенције у наредном периоду. Сматра се да су фундаментални елементи развоја у овој области примјена међународних стандарда за метаподатке и креирање базе са метаподацима, укључујући индикаторе квалитета.</p> <p><u>Будуће активности:</u></p> <p>У току 2011. године рад на успостави метадата система и подсистема метадата система (класификацијског сервера, база варијабли, итд)</p>

<p>6. Корисници се информишу о методологији статистичких процеса укључујући кориштење административних података;</p>	<p>У своје статистичке публикације и остале производе Агенција укључује информације о процедурама које се користе за производњу статистике. Посебан дио Веб-странице Агенције посвећен је статистичким методологијама за нека од наших истраживања. Обично су дате дефиниције и објашњења статистичких индикатора, опис статистичких јединица и коришћених класификација. Саопћења, као и публикације укључују ову врсту информација. Стандардизација метаподатака, употреба одабраних индикатора квалитета и успостављање директне везе између података и метаподатака у статистичкој бази података на веб-страници Агенције даље ће користити презентацији статистике широј јавности. Овај приступ ће допринети постизању веће транспарентности рада Агенције и, уопће, бољем разумијевању статистике.</p>
<p>7. Корисници се информишу о квалитету статистичких резултата према критеријима квалитета за европске статистике.</p>	<p>Извјештаје о квалитету за резултате појединих статистичка истраживања и рез Агенција ће објављивати на својој интернет страници. Извјештаји о квалитету ће садржавати у пуној мјери препоруке ЕСС у погледу оцјене квалитета статистичких резултата.</p>

4 Побољшање поступака обраде статистичких података – у циљу постизања квалитета и учинковитости Статистике Босне и Херцеговине

Подциљеви у оквиру овог циља су:

- a. Адекватност ресурса
- b. Добра методологија
- c. Одговарајуће статистичке процедуре
- d. Ефикасно кориштење средстава

a. Адекватност ресурса¹²

Ресурси којима располажу статистичка тијела морају бити довољни да би одговорили захтјевима европске статистике.

Показатељ	Активност
<p>1. Људски, финансијски и комјутерски ресурси адекватни су и обимом и квалитетом, расположиви су и могу одговорити тренутним статистичким потребама;</p>	<p>-Организацијска структура (из разлога недовољне попуњености) у неким одсјецима и секторима је неучинковита и нефлексибилна да би испунила нове захтјеве. -Узимајући у обзир амбиције за хармонизацијом и усклађивањем са европским захтјевима, постојећи ресурси су недовољни да осигурају пуну имплементацију ЕУ аката на пољу статистике. Поготово узимајући у обзир тренутну велику овисност од донаторских средстава.</p>

¹² Н.а. – у складу са 3. начелом Кодекса

	<p>-Наставак provedбе заједничких активности на обуци унутар три институције би помогло усклађивању система и побољшати учинковитост. Развој кориштење видео садржаја и е-учење могао би бити пут за олакшану сарадњу између три институције као и побољшање заједничких активности.</p> <p>-Имплементирати (узимајући у обзир најновији развој) у потпуности заједничку ИТ стратегију.</p> <p>-Имплементирана и проведена активност на успостави WAN/VPN мреже између статистичких институција. То ће пружити темељ за бољу размјену података и побољшану комуникацију и сарадњу уопће. Ово ће осигурати учинковитије кориштење оскудних ИТ ресурса и допринијети бољем хармонизацији контроле, уређивању и објављивању статистичких података.</p>
2. <i>Обим, ниво детаља и трошкови статистике примјерени су потребама;</i>	<p>-Агенција има ограничене могућности за праћење квалитете података који долазе из ентитетских статистичких завода, дијелом због ограничених ресурса, а дијелом због недостатка информација.</p> <p>-Обезбјеђивање буџета за нека основна истраживања ЕУ те статистичке активности (нпр. истраживање о радној снази, истраживање о потрошњи домаћинства, те будућа истраживања ЕУ SILC, национални рачуни, структурне пословне статистике, краткорочне статистике) на државном нивоу, може представљати пут напријед ка осигуравању досљедне имплементације статистичког програма.</p>
3. <i>Постоје процедуре за процјену и оправдање захтјева за новим статистикама у односу на трошкове;</i>	Пратити развијене процедуре у складу са »rolling reviews« у оквиру Еуростата.
4. <i>Постоје процедуре за процјену континуиране потребе за свим статистикама, да би се увидјело може ли се неку (статистику) прекинути или ограничити и тиме ослободили ресурси.</i>	Увођење (по методологији Еуростата) система мониторинга негативних приоритета.

б. Добра методологија¹³

Добра методологија мора подупријети квалитетну статистику. Ово захтјева одговарајуће алате, процедуре и експертска знања.

Показатељ	Активност
1. <i>Укупан методолошки оквир који се користи за европску статистику слиједи европске и остале међународне стандарде, смјернице и добре праксе;</i>	Наставак и побољшање досадашње праксе, тј. даље слијеђење европске добре праксе, смјерница и стандарда.
2. <i>Постоје процедуре које осигуравају да се стандардни концепти, дефиниције и</i>	-Даљне кадровско јачање и стручно усавршавање Сектора за статистичке

¹³ Н.а. – у складу са 7. начелом Кодекса

<i>класификације досљедно примјењују унутар статистичког тијела;</i>	<i>методологије, стандарде и квалитет – током 2012-2015;</i> -Успостава евиденције методолошких радионица и конференција доступне свим упосленицима преко интранета - 2012;
<i>3. Пословни регистар и оквир за истраживања становништва редовно се оцјењују и уколико је то потребно прилагођавају, да би се осигурао високи квалитет;</i>	Планирати припрему Извјештаја о квалитету за бизнис регистар као и за оквире узорка – током 2012- 2014 године.
<i>4. Постоји усклађеност на детаљном нивоу између националних и одговарајућих европских система класификација;</i>	Постоји висока и детаљна подударност између босанскохерцеговачких и препоручених европских система класификација. <u>Будуће активности:</u> -Потребно је уводити нове класификације и номенклатуре у национални систем класификација, то су прије свега: а) Номенклатура територијалних статистичких јединица у складу с NUTS регулативом; б) Постоји хитна потреба за БХАС да започне у сарадњи с FIS / RZSRS и другим надлежним тијелим процес дефинирања регистра просторних јединица; ц) Класификација институционалних сектора.
<i>5. Ангажују се школовани кадрови из релевантних академских дисциплина;</i>	Потребно је код пријема нових упосленика строго водити рачуна о адекватности академских дисциплина и приоритетно упошљавати кадрове са математичким, статистичким и информатичким знањима.
<i>6. Статистичка тијела проводе политику континуираног стручног оспособљавања запослених;</i>	Наставак и побољшање досадашње добре праксе.
<i>7. Организована је сарадња са научном заједницом у циљу побољшања методологија, ефикасности примијењених метода, и, када је то могуће, примјене бољих алата.</i>	Досадашња сарадња са научном заједницом је недовољна. Неопходно је побољшати и развијати континуирану сарадњу са истраживачима и универзитетима.

с. Одговарајуће статистичке процедуре¹⁴

Одговарајуће статистичке процедуре, које се имплементирају од прикупљања података до њиховог потврђивања, морају подупирати квалитет у статистици.

Показатељ	Активност
<i>1. За оне европске статистике које се заснивају на административним подацима дефиниције и концепти кориштени за административне сврхе су у сагласности са онима који се захтјевају за статистичке сврхе;</i>	Погледати документ »Упутство о поступку преузимања података из административних извора« ; <u>Будуће активности:</u> –У приједлогу Измјена Закона о статистици измјенити (допунити) члан који се односи на административне изворе. Нови приједлог, тј. допуне овог члана треба да гласи «Агенција судјелује у свим активностима које се односе на заснивање нових или на промјену постојећих административних извора података, или у

¹⁴ Н.а. – у складу са 8. начелом Кодекса

	активностима које се односе на изворе чији се подаци заснивају на сталном праћењу и проматрању и који су такође релевантни за званичну статистику». Затим, «Агенција може да модификује податке добијене из статистичких истраживања и из административних и других извора како би их ускладио са званичним дефиницијама, класификацијама и другим стандардима који се примјењују у систему званичне статистике и у међународној статистичкој пракси.
2. Код статистичких истраживања, упитници се систематично тестирају прије прикупљања података.	Наставак и побољшање досадашње добре праксе.
3. Дизајн истраживања, одабир узорака и методе процјене су добро утемељени и редовно се преиспитују и према потреби ревидирају;	Наставак и побољшање досадашње добре праксе.
4. Прикупљање података, унос података и шифрирање рутински се надзиру и према потреби ревидирају;	Наставак и побољшање досадашње добре праксе.
5. Одговарајући методи едитовања и импутације се користе и редовно преиспитују, ревидирају или ажурирају уколико је потребно;	Успостављање јасних процедура за компјутерско едитовање и импутацију; - 2012. година
6. Ревизије слиједу стандардне, добро утемељене и транспарентне процедуре;	Израда документа <u>»Смјернице за ревизију података у Агенцији за статистику Босне и Херцеговине«</u> којима се уређују поступци у случају планиране и непланиране ревизије података. Циљ смјерница је одредити начела и правила ревизије података у Агенцији.
7. Статистичка тијела укључена су у дизајнирање административних података, како би административне податке што више прилагодили статистичким потребама;	Погледати активност код 4с1.
8. Склопљени су споразуми са власницима административних података у којима се потврђује заједничка преданост употребе тих података за статистичке сврхе;	У потписаним Споразумима и Протоколима о сарадњи са власницима административних података јасно се наглашава и потврђује заједничка одређеност за кориштење ових података у статистичке сврхе.
9. Статистичка тијела сарађују са власницима административних података у вези са осигуравањем квалитета података.	Погледати активност код 4с1.

d. Трошковна ефикасност¹⁵

Ресурсима се ефикасно располаже.

Показатељ	Активност
1. Интерним и независним спољним мјерама контроле надгледа се употреба ресурса статистичког тијела;	-Интерним и вањским мјерама контроле (ревизија) јасно је утврђен поступак распоређивања и кориштења људских и финансијских ресурса; -Агенција редовно, путем мјесечних извјештаја о раду мониторише рад појединих статистичких

¹⁵ Н.а. – у складу са **10. начелом Кодекса**

	<p>служби, а најмање једном годишње и рад својих упосленика појединачно.</p> <p><u>Будуће активности:</u></p> <p>– Успостава заједничког система кориштења ресурса (финансијских и кадровских), и оптерећења испитаника (давалаца података) по статистичким истраживањима, тј. радити cost-benefit анализе темељене на методологији ЕУ – током 2012-2014.година.</p>
2. <i>Продукциони потенцијал информацијских и комуникацијских технологија је оптимизован за прикупљање, обраду и дисеминацију података;</i>	<p>-Континуирано радити на унапређењу веза унутар Статистике БиХ и обавити одговарајуће обуке особља.</p> <p>-Радити на аутоматизацији процеса и техника шифрирања, едитовања, контроле података – током 2012-2014.године</p>
3. <i>Улажу се проактивни напори у побољшавање статистичког потенцијала административних података у циљу избегавања директних истраживања;</i>	Улагање додатних напора како би утјецали на статистички потенцијал административних евиденција (тј. на форму и садржај информација које се прикупљају за административне намјене, као и кориштење класификација у административним збиркама података и евиденцијама)
4. <i>Статистичка тијела промовирају и имплементирају стандардизована рјешења која повећавају дјелотворност и ефикасност.</i>	Погледати активност под 4d1.

5 Посвећеност свих запосленика вриједностима квалитета, цјеложивотном учењу и даљњем усавршавању

Подциљеви у оквиру овог циља су:

- a. **Промоција концепта квалитета и значаја Кодекса праксе обухвата све упосленике**
- b. **Упосленици се систематски образује за подручје свога рада или за могућу замјену радног мјеста с циљем осигуравања већег квалитета у свим фазама процеса статистичког истраживања**
- c. **Праћење развоја у подручју статистичке методологије и размјене добре праксе је омогућен за све упосленике на једноставан начин**

a) Промоција концепта квалитета и значаја Кодекса обухвата све упосленике

Показатељ	Активност
1. <i>Упосленици познају основне концепте квалитета по европској дефиницији.</i>	Информирање путем интранет странице и обављање повремених предавања упосленицима у вези концепта квалитета у ЕСС, као и прелазак на објављивање Извјештаја о квалитету статистичких истраживања.
2. <i>Упосленици су свјесни значаја Кодекса понашања у свом свакодневном раду.</i>	Активности на остварењу овог циља подразумијевају стално упознавање упосленика са концептом квалитета Кодекса понашања и важности Кодекса при свакодневном раду.

b) Упосленици се систематски образују за подручје свога рада или за могућу замјену радног мјеста с циљем осигуравања већег квалитета у свим фазама процеса статистичког истраживања.

Показатељ	Активност
1. Упосленици похађају релевантне међународне семинаре и конференције, те се повезују с колегама статистичарима на међународној разини с циљем, да би учили од најбољих и побољшали своју стручност и знања.	Наставак досадашњих активности - присутност на разним семинарима, радионицама и размјена искустава с колегама из статистичких уреда других земаља.
2. Систематско самообразовање у подручју статистике омогућено је и стимулирано на радном мјесту.	Захтјевати и стимулирати континуирано стручно усавршавање упосленика.

c) Праћење развоја у подручју статистичке методологије и размјене добре праксе је омогућен за све упосленике на једноставан начин.

Показатељ	Активност
1. Увођење најбољих пракси унутар статистичких служби, омогућено је на једноставан начин.	Успостава одговарајуће интранет странице Агенције која би била кориштена за извјештавања о најбољим стручним праксама и размјена искустава методолога.
2. Упосленици похађају релевантне међународне семинаре и конференције, те се повезују с колегама статистичарима на међународној разини с циљем, да би учили од најбољих и побољшали своју стручност и знања.	Наставак досадашњих активности - присутност на разним семинарима, радионицама и размјена искустава с колегама из статистичких уреда других земаља.

Кодекс праксе европске статистике

Предговор

ВИЗИЈА ЕВРОПСКОГ СТАТИСТИЧКОГ СИСТЕМА¹

"Европски статистички систем ће бити свјетски лидер у пружању услуга у области статистичких информација и најзначајнији произвођач статистике за Европску унију и њене земље чланице. Ослањајући се на научне принципе и методе, Европски статистички систем ће израђивати и стално унапријеђивати програм хармонизованих европских статистика које су у темељу демократских процеса и напретка друштва."

МИСИЈА ЕВРОПСКОГ СТАТИСТИЧКОГ СИСТЕМА

"Пружамо Еуропској унији, свијету и јавности неовисне и висококвалитетне информације о gospodarству и друштву на европској, националним и регионалним нивоима и омогућавамо да те информације буду на располагању свима за сврхе доношења одлука, истраживања и расправе."

За реализирање те мисије и визије, чланице Европског статистичког система залажу се за заједничку сарадњу и сталну интеракцију са корисницима у складу са начелима Кодекс праксе европске статистике и опћим начелима управљања квалитетом, укључујући преданост руководства, партнерство, задовољство запослених и континуирано побољшање, уз интеграцију и хармонизацију.

КОДЕКС ПРАКСЕ ЕВРОПСКЕ СТАТИСТИКЕ

Кодекс праксе европске статистике темељи се на 15 начела који обухватају институционално окружење, статистичке производне процесе и статистичке резултате. Сет показатеља добре праксе за свако од начела представља референцу за оцјену имплементације кодекса. Критеријуми квалитета за европске статистике дефинирани су у европском Закону о статистици².

Статистичка тијела, која обухватају, Комисију (Еуростат), национални статистички заводи и друга национална тијела одговорна за развој, производњу и дисеминацију европске статистике⁴, заједно са владама, министарствима и Европским вијећем, обавезују се на придржавање Кодекса.

Начела Кодекса праксе заједно са принципима опћег оквира за управљањем квалитетом представљају заједнички оквир квалитета у Европског статистичког система.

Институционално окружење

Институционални и организациони фактори имају значајан утјецај на ефикасност и кредибилитет статистичког тијела које развија, производи и дисеминира европску статистику. За институционално окружење релевантна су питања која се односе на професионалну независност, овлаштење за прикупљање података, расположивост одговарајућих ресурса, преданост квалитету, статистичку повјерљивост, непристраност и објективност.

Начело 1: Професионална независност

Професионална независност статистичких тијела од осталих политичких, регулаторних или управних одјела и тијела, као и од субјеката из приватног сектора, осигурава кредибилитет европске статистике.

Показатељи:

1.1 Независност националне статистичке установе и Еуростата од политичких и осталих спољњих уплитања у развој, производњу и дисеминацију званичне статистике је уређена законом и осигурана за друга статистичка тијела;

1.2 Руководиоци националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челници осталих статистичких тијела, имају довољно висок хијерархијски положај који им осигурава приступ политичким тијелима и управним јавним тијелима на вишем нивоу. Они се одликују изузетним професионалним способностима;

1.3 Руководиоци националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челници осталих статистичких тијела имају одговорност осигурати да се статистике развијају, производе и дисеминирају на независан начин;

1.4 Руководиоци националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челници осталих статистичких тијела, имају искључиву одговорност за одлучивања о статистичким методама, стандардима и процедурама, као и о садржају и времену објављивања статистика;

1.5 Статистички програми рада се објављују а периодичним извјештајима се описује остварени напредак.

1.6 Статистичка саопћења се јасно разликују и одвојено објављују независно о политичким ставовима и изјавама;

1.7 Руководиоци националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челници осталих статистичких тијела, јавно коментирају статистичка питања, укључујући критике и злоупотребе званичне статистике – онда када се то сматра примјереним;

1.8 Именовање Руководилаца националних статистичких установа и Еуростата и, у случају да је примјенљиво, челника осталих статистичких тијела, темељи се искључиво на стручним компетенцијама. Разлози на темељу којих се могу разријешити дужности, наведени су у правном акту. То не могу бити разлози који се односе на угрожавање стручне или научне независности.

Начело 2: Овлаштење за прикупљање података

Статистичка тијела морају имати јасан правни мандат за прикупљање података за европске статистичке потребе. Управна тијела, предузећа и домаћинства те јавност у цијелини могу се приморати да, на законској основи, а на захтјев статистичких тијела, допусте приступ или прослиједи податке за потребе европске статистике.

Показатељи

- 2.1 Мандат статистичких тијела за прикупљање информација које су потребне за развој, производњу и дисеминацију европске статистике уређен је законом;
- 2.2 Статистичким тијелима законом је дозвољена употреба административних података за статистичке сврхе;
- 2.3 На основу закона, статистичка тијела могу изнудити давање одговора за статистичка истраживања.

Начело 3: Адекватност ресурса

Ресурси којима располажу статистичка тијела морају бити довољни да би одговорили захтјевима европске статистике.

Показатељи

- 3.1 Људски, финансијски и комјутерски ресурси адекватни су и обимом и квалитетом, расположиви су и могу одговорити тренутним статистичким потребама;
- 3.2 Обим, ниво детаља и трошкови статистике примјерени су потребама;
- 3.3 Постоје процедуре за процјену и оправдање захтјева за новим статистикама у односу на трошкове;
- 3.4 Постоје процедуре за процјену континуиране потребе за свим статистикама, да би се увидјело може ли се неку (статистику) прекинути или ограничити и тиме ослободили ресурси.

Начело 4: Преданост квалитету

Статистичка тијела су предана квалитету. Она систематски и редовно идентифицирају предности и слабости, те континуирано побољшавају квалитет процеса и производа.

Показатељи

- 4.1 Политика квалитета дефинирана је и доступна јавности. Организациона структура и алати су у функцији управљања квалитетом;
- 4.2 Постоје процедуре за планирање и праћење квалитета статистичког производног процеса;
- 4.3 Квалитет производа редовно се надзире, процењује се у односу на различите комбинације његових димензија и извјештава у складу са критеријима квалитета за европске статистике;
- 4.4 Проводи се редован и темељит преглед најважнијих статистичких резултата, ако је примјерено уз помоћ експерата изван статистичке установе.

Начело 5: Статистичка повјерљивост

Приватност давалаца података (домаћинстава, предузећа, управних јединица и осталих извјештајних јединица), повјерљивост информација које они дају те њихова употреба искључиво у статистичке сврхе, потпуно је гарантована.

Показатељи

- 5.1 Статистичка повјерљивост гарантована је законом;
- 5.2 Запослени се приликом заснивања радног односа својим потписом обавезују да поштују законом предвиђену обавезу поверљивости статистичких података;
- 5.3 Прописане су казне за свако намјерну повреду статистичке повјерљивости;
- 5.4 Запосленима су обезбјеђене смјернице и упуте за заштиту статистичке повјерљивости у процесима производње и дисеминације. Политика повјерљивости доступна је широј јавности;
- 5.5 Примјењују се физичке, технолошке и организационе мјере за заштиту сигурности и интегритета статистичких база података;
- 5.6 Примјењује се строги протокол за вањске кориснике који имају приступ статистичким микро подацима за истраживачке сврхе.

Начело 6: Непристрасност и објективност

Статистичка тијела развијају, производе и дисеминирају европску статистику поштујући научну независност на објективан, професионалан и транспарентан начин, тако да се сви корисници третирају једнако.

Показатељи

- 6.1 Статистика се израђују на објективној основи која је одређена статистичким правилима;
- 6.2 Избор извора података и статистичких метода, као и одлука о дисеминацији статистике одређени су статистичким правилима;
- 6.3 Грешке пронађене у објављеним статистикама исправљају се и објављују у најкраћем могућем року;
- 6.4 Информације о применињеним методама и поступцима доступне су јавности;
- 6.5 Датум и вријеме објављивања статистичких података унапријед се објављују;
- 6.6 Унапријед се најављују веће ревизије или методолошке промјене;
- 6.7 Сви корисници имају једнак и истовремен приступ статистичким саопћењима. Било какав привилеговани, ранији приступ било којем спољњем кориснику је лимитиран, контролисан и објављен. Уколико дође до „цурења“ информација, аранжмани ранијих приступа ревидирани су да би се осигурала непристрасност;
- 6.8 Статистичка саопћења и изјаве на конференцијама за новинаре објективне су и непристрасне.

Статистички процеси

Европски и други међународни стандарди, смјернице и добра пракса морају се пратити у потпуности и примијенити у поступцима које статистичка тијела користе ради организовања, прикупљања, обраде и дисеминације европске статистике. Вјеродостојност статистике се повећава добром репутацијом управљања и ефикасности. Важни аспекти статистичког процеса јесу, исправна методологија, одговарајући статистички поступци, умјерена оптерећеност давалаца података и ефикасно кориштење средстава.

Начело 7: Добра методологија

Добра методологија мора подупријети квалитетну статистику. Ово захтјева одговарајуће алате, процедуре и експертска знања.

Показатељи

- 7.1 Укупан методолошки оквир који се користи за европску статистику слиједи европске и остале међународне стандарде, смјернице и добре праксе;
- 7.2 Постоје процедуре које осигуравају да се стандардни концепти, дефиниције и класификације досљедно примјењују унутар статистичког тијела;
- 7.3 Пословни регистар и оквир за истраживања становништва редовно се оцјењују и уколико је то потребно прилагођавају, да би се осигурао високи квалитет;
- 7.4 Постоји усклађеност на детаљном нивоу између националних и одговарајућих европских система класификација;
- 7.5 Ангажују се школовани кадрови из релевантних академских дисциплина;
- 7.6 Статистичка тијела проводе политику континуираног стручног оспособљавања запослених;
- 7.7 Организована је сарадња са научном заједницом у циљу побољшања методологија, ефикасности примијењених метода, и, када је то могуће, примјене бољих алата.

Начело 8: Одговарајуће статистичке процедуре

Одговарајуће статистичке процедуре, које се имплементирају од прикупљања података до њиховог потврђивања, морају подупирати квалитет у статистици.

Показатељи

- 8.1 За оне европске статистике које се заснивају на административним подацима дефиниције и концепти кориштени за административне сврхе су у сагласности са онима који се захтјевају за статистичке сврхе;
- 8.2 За статистичка истраживања, упитници се систематски тестирају прије прикупљања података;
- 8.3 Дизајн истраживања, одабир узорака и методе процјене су добро утемељени и редовно се преиспитују и према потреби ревидирају;
- 8.4 Прикупљање података, унос података и шифрирање рутински се надзиру и према потреби ревидирају;

- 8.5 Одговарајући методи едитовања и импутације се користе и редовно преиспитују, ревидирају или ажурирају уколико је потребно;
- 8.6 Ревизије слиједи стандардне, добро утемељене и транспарентне процедуре;
- 8.7 Статистичка тијела укључена су у дизајнирање административних података, како би административне податке што више прилагодили статистичким потребама;
- 8.8 Склопљени су споразуми са власницима административних података у којима се потврђује заједничка преданост употребе тих података за статистичке сврхе;
- 8.9 Статистичка тијела сарађују са власницима административних података у вези са осигуравањем квалитета података.

Начело 9: Умјерено оптерећење даваоца података

Терет извјештавања је пропорционалан потребама корисника и није претјеран за даваоце података. Статистичка тијела прате оптерећеност давалаца података и постављају циљеве за његово смањивање у наредном периоду.

Показатељи

- 9.1 Обим и детаљност захтјева европске статистике ограничени су на оно што је апсолутно неопходно;
- 9.2 Терет извјештавања је равномјерно распоређен на цјелокупну популацију која се истражује;
- 9.3 Информације које се траже од пословних субјеката прикупљају се, колико год је то могуће, из њихових пословних извјештаја и кад је могуће, користе се електронска средства ради олакшавања прикупљања података;
- 9.4 Административни извори користе се кадгод је то могуће, како би се избјегло дуплирање захтјева за подацима;
- 9.5 У циљу избјегавања вишеструких истраживања, успоставља се размјена података између статистичких тијела;
- 9.6 Статистичка тијела промовирају мјере које омогућавају повезивање извора података у циљу смањења терета извјештавања.

Начело 10: Трошковна ефикасност

Ресурсима се ефикасно располаже.

Показатељи

- 10.1 Интерним и независним спољним мјерама контроле надгледа се употреба ресурса статистичког тијела;
- 10.2 Продукциони потенцијал информацијских и комуникацијских технологија је оптимизован за прикупљање, обраду и дисеминацију података;
- 10.3 Улажу се проактивни напори у побољшавање статистичког потенцијала административних података у циљу избјегавања директних истраживања;

10.4 Статистичка тијела промовирају и имплементирају стандардизована рјешења која повећавају дјелотворност и ефикасност.

Статистички резултати

Расположиве статистике морају задовољавати потребе корисника. Статистике се придржавају европских стандарда квалитета и служе потребама европских институција, влада, истраживачких институција, пословних субјеката и шире јавности. Важна питања се придају томе да статистике буду релевантне, тачне и поуздане, правовремене, кохерентне, упоредива између регија и земаља те лако доступне корисницима.

Начело 11: Релевантност

Европска статистика излази у сусрет (задовољава) потребама корисника.

Показатељи

11.1 Примјењују се поступци консултовања корисника, праћења релевантности и практичне употребљивости постојећих статистика у циљу задовољења потреба корисника, као и разматрања њихових новонасталих потреба и приоритета;

11.2 Задовољене су приоритетне потребе и исказују се у програму рада;

11.3 Редовно и систематски се прати задовољство корисника.

Начело 12: Тачност и позданост

Европска статистика тачно и поуздано одражава стварност.

Показатељи

12.1 Изворни подаци, међурезултати и статистички резултати редовно се оцјењују и потврђују;

12.2 Грешке узорковања и неузорачке грешке мјере се и систематски документирају у складу са европским стандардима;

12.3 Ревизије се редовно анализирају у циљу побољшања статистичких процеса.

Начело 13: Правовременост и временска одређеност

Европска статистика се објављује правовремено и дисеминира у одређеном времену.

Показатељи

13.1 Правовременост слиједи европске и међународне стандарде објављивања;

13.2 Стандардно дневно вријеме за објављивање статистике доступно је јавности;

13.3 Периодичност статистике узима у обзир захтјеве корисника, кад год је то могуће;

13.4 Свако одступање од временског плана дисеминације објављује се унапријед, објашњава и одређује се нови датум објављивања;

13.5 Објављују се и прелиминарни резултати прихватљиве тачности када се то сматра корисним.

Начело 14: Кохерентност и упоредивост

Европска статистика је интерно досљедна и упоредива између регија и земаља; могуће је комбиновање и заједничка употреба сродних података из различитих извора.

Показатељи

14.1 Статистике су интерно кохерентне и досљедне (тј. води се рачуна о аритметичким и рачуноводственим идентитетима);

14.2 Статистике су упоредиве у прихватљивом временском раздобљу;

14.3 Статистике се прикупљају на основу заједничких стандарда у погледу обима, дефиниција, јединица и класификација у различитим истраживањима и изворима;

14.4 Статистике из различитих извора и различите периодичности упоређују се и усклађују;

14.5 Упоредивост података између земаља унутар Европског статистичког система осигурана је путем периодичне размјене између европског статистичког система и других статистичких система. Проводе се методолошке студије у уској сарадњи између земаља чланица и Еуростата.

Начело 15: Доступност и разумљивост

Европске статистике су презентирани на једноставан и разумљив начин, објављена на одговарајући и примјерен начин, расположива и доступна на непристрасној основи заједно са метаподацима и смјерницама.

Показатељи

15.1 Статистика и одговарајући метаподаци презентирани су и похрањени у облику који омогућава исправно тумачење и смислено поређење;

15.2 За дисеминацијске услуге користе се модерне информационе и комуникационе технологије и уколико постоји потреба и традиционална штампана форма;

15.3 Кад је то могуће, обављају се и објављују анализе по наруџби, и о томе информише јавност;

15.4 Приступ микро-подацима је дозвољен за истраживачке сврхе и уређује се посебним правилима или протоколима;

15.5 Метаподаци се документују у складу са стандардизованим системима метаподатака;

15.6 Корисници се информишу о методологији статистичких процеса укључујући кориштење административних података;

15.7 Корисници се информишу о квалитету статистичких резултата према критеријима квалитета за европске статистике.